O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

TERMIZ DAVLAT UNIVERSITETI

TERDU 70 yoshda 1954

“MINTAQANI IJTIMOIY-IQTISODIY RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI” mavzusida

RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA MATERIALLAR TO‘PLAMI

14-15 IYUN

TERMIZ-2024

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

TERMIZ DAVLAT UNIVERSITETI

“MINTAQANI IJTIMOIY-IQTISODIY RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO‘NALISHLARI”

mavzusida respublika ilmiy-amaliy anjuman

MATERIALLARI

2024-yil 14-15-iyun

Termiz – 2024

UO‘K: 332.1:004(08)
KBK: 65.04ya43
M 52

“MINTAQANI IJTIMOIY-IQTISODIY RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” mavzusida respublika ilmiy-amaliy anjuman

Mazkur to‘plamda iqtisodiyot, moliya, soliq, bank ishi, raqamli iqtisodiyot, ekonometrika, turizm, buxgalteriya hisobi va audit sohalarida tadqiqot olib borayotgan respublikamizdagi taniqli olim va mutaxassislar, oliy ta’lim muassasalari professor-o‘qituvchilari, ilmiy tadqiqotchilar, doktorantlarning zamonaviy tadqiqotlari: mintaqa iqtisodiy salohiyatidan samarali foydalanishni tashkil etishning innovatsion yechimlari, mintaqa ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini prognozlashtirish masalalari; mintaqada turizmni rivojlantirish imkoniyatlari, mintaqada moliyaviy barqarorlikni ta’minlash va pul-kredit tizimini takomillashtirish yo‘llari, buxgalteriya hisobi va auditni rivojlantirish orqali mintaqa taraqqiyotini ta’minlashning ustuvor yo‘nalishlari kabi masalalar o‘z aksini topgan. Mazkur to‘plam materiallaridan barcha turdagi ta’lim muassasalarining professor-o‘qituvchilari, katta ilmiy xodim-izlanuvchilar, mustaqil tadqiqotchilar, doktorantlar, magistrlar, talabalar hamda sohaga qiziquvchilar foydalanishlari mumkin.

Anjuman materiallari Termiz davlat universiteti ilmiy-uslubiy kengashining 2024-yil 23-maydagi № 7-bayonnomasi bilan nashrga tavsiya etilgan.

Mas’ul muharrirlar:

A.Sh.Shaydullayev - TerDU ilmiy ishlar va innovatsiyalar boyicha prorektori;
O.A.Abdug‘aniyev - TerDU Iqtisodiyot va turizm fakulteti dekani.

Tahrir hay’ati a’zolari:

E.X.Avazov	O.Q.Xatamov
O‘.D.Rajabov	G.M.Abdulxayeva
S.J.Gadoyev	B.E.To‘rayev
O.T.Mahmudov	N.J.Nurmatov
S.T.Toshaliyeva	U.T.To‘lakov

To‘plamga kiritilgan maqolalarning mazmuni, ilmiy salohiyati va dalillarning haqqoniyligi uchun mualliflar mas’uldirlar.

ISBN: 978-9910-724-37-4

© Termiz davlat universiteti
© “Surxon ilm nashri” nashriyoti, 2024-y.

Termiz davlat universiteti rektori Toshqulov Abduqodir Hamidovichning kirish so‘zi

Hurmatli konferensiya ishtirokchilari!

Bugun biz “Mintaqani ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning ustuvor yo‘nalishlari” mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiya doirasida bir-birimiz bilan fikr almashish uchun to‘planganimizdan mamnunmiz. Mintaqalarni barqaror rivojlantirish orqali ijtimoiy muammolarning hal etilishini ta’minlash, mahalliy budjetlarning daromad manbaini kengaytirish, hududlar, tuman va shaharlarni kompleks va mutanosib holda ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiy ettirish bugungi kun talabiga aylanmoqda.

Muhtaram Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyevning 2022-yil 22-dekabrdagi Oliy Majlisga Murojaatnomalarida “Birinchi navbatda, hududlar o‘rtasidagi iqtisodiy tengsizlikni qisqartirish, barcha tuman va shaharlarni bir maromda rivojlantirish bo‘yicha yangicha yondashuvlar joriy etiladi. Hozirgi davrga kelib Markaziy Osiyoda aholisi milliondan ortiq shaharlar 7 taga yetdi. Mintaqamizda poytaxtlar bilan bir qatorda boshqa yirik shaharlar ham “o‘sish nuqtalari”ga aylanmoqda” - deb ta’kidladilar.

Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasida iqtisodiyotni yanada rivojlantirish va liberallashtirishga yo‘naltirilgan makroiqtisodiy barqarorlikni mustahkamlash, milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshirish, qishloq xo‘jaligini modernizatsiya qilish va jadal rivojlantirish, iqtisodiyotda davlat ishtirokini kamaytirish bo‘yicha institutsional va tarkibiy islohotlarni kengaytirish kabi ustuvor vazifalar belgilangan.

Bugungi kunda turlicha taraqqiyot yo‘lidan borayotgan mamlakatlar o‘zlarining iqtisodiy yuksalishini mintaqaviy xususiyatlarga yondashish asosida tashkil etishga intilmoqdalar. Shu o‘rinda viloyatimizning geografik joylashuvini inobatga olgan holda, mintaqa iqtisodiy-moliyaviy salohiyatidan keng foydalanish bugungi kunda eng dolzarb masalalardan biri bo‘lib qolmoqda.

Aynan shu maqsadda tashkil etilgan “Mintaqani ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning ustuvor yo‘nalishlari” mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiya davomida yuqorida tilga olingan masalalar yechimlarining topilishi, muhokama davrasiga aylanishi, mintaqa iqtisodiyotini rivojlantirishga intilayotgan tadqiqotchilar uchun tajriba olish, malakalarini oshirish maydoniga aylanishi muqarrar.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrdagi “O‘zbekiston – 2030” strategiyasi to‘g‘risida”gi PF-158-sonli Farmoni qabul qilindi. Mazkur farmon asosida hududlarni iqtisodiy isloh qilishning quyidagi ustuvor yo‘nalishlari belgilab berildi:

- mamlakatimizda 250 milliard dollarlik investitsiyalarni o‘zlashtirish, jumladan 110 milliard dollar xorijiy investitsiyalar va 30 milliard dollar davlat-xususiy sheriklik doirasidagi investitsiyalarni jalb qilish;
- hududlarda xizmat ko‘rsatish va xizmat sohalarini rivojlantirish orqali xizmat ko‘rsatish hajmini 3 baravarga oshirish;

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Gujarati Damodar. *Basic Econometrics*. 5th Edition. New York: McGraw-Hill Education, 2009.
2. Jeffrey M. Wooldridge. *Introductory Econometrics: A Modern Approach*. 7th Edition. Boston: Cengage Learning, 2020.
3. William H. Greene. *Econometric Analysis*. 8th Edition. New York: Pearson Education, 2018.
4. Michael P. Todaro, Stephen C. Smith. *Economic Development*. 13th Edition. Pearson, 2020.
5. United Nations Industrial Development Organization. *Industrial Development Report*. Vienna, various years.
6. Organisation for Economic Co-operation and Development. *Handbook on Constructing Composite Indicators: Methodology and User Guide*. Paris: OECD Publishing, 2008.
7. World Bank. *World Development Indicators*. Washington D.C., various years.
8. United Nations Conference on Trade and Development. *Handbook of Statistics*. Geneva, various years.

TRANSPORT TARMOG‘INING HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHGA TA’SIRINI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH

Aymatov Sirojiddin To‘raqul o‘g‘li,
Matematik analiz kafedrasi o‘qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu tezisda Surxondaryo viloyatida transport tarmog‘ining iqtisodiyotning asosiy tarmoqlari bilan o‘zaro bog‘liqligi ekonometrik usullar asosida tadqiq etilgan. Transport xizmatlari hajmining hududiy iqtisodiy rivojlanishga ta’siri tahlil qilingan. Tadqiqot natijalari asosida transport tarmog‘ini rivojlantirish va uning iqtisodiyot tarmoqlari samaradorligiga ta’sirini oshirish bo‘yicha tegishli xulosalar shakllantirilgan.

Kalit so‘zlar: transport tarmog‘i, transport xizmatlari, transport infratuzilmasi, iqtisodiy rivojlanish, yuk aylanmasi, yo‘lovchi aylanmasi, ekonometrik tahlil, regressiya modeli, iqtisodiyot tarmoqlari, Surxondaryo viloyati.

Raqobatbardoshlik bugungi kunda nafaqat iqtisodiy kategoriyadir, balki barqaror rivojlanishning muhim o‘lchovlaridan biriga aylangan. Ayniqsa, transport tizimida raqobatbardoshlik yuqori bo‘lishi xizmatlar sifati, qamrovi va narx barqarorligining ta’minlanishini bildiradi.

Transport tarmog‘i milliy iqtisodiyotning barqaror faoliyat yuritishida hamda hududiy raqobatbardoshlikni ta’minlashda strategik ahamiyatga ega sohalardan biridir. Transport xizmatlari nafaqat tovar va xizmatlarning ichki hamda tashqi bozorlarga yetkazib berilishini ta’minlaydi, balki iqtisodiyotning barcha real sektorlarida – qurilish, qishloq xo‘jaligi va sanoat tarmoqlarida ishlab chiqarish jarayonlarining uzluksizligi va samaradorligiga ham bevosita ta’sir ko‘rsatadi. Shu bois transport

infratuzilmasining rivojlanish sur’atlari mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish strategiyasida muhim o‘rin tutadi.

So‘nggi yillarda O‘zbekiston iqtisodiyotida tarmoqlararo integratsiya jarayonlari jadallashib, turli tarmoqlar o‘rtasida o‘zaro ta’sir kuchayib bormoqda. Qurilish sohasi infratuzilma obyektlarini, jumladan, transport tarmog‘ini rivojlantirishda asosiy kapital investitsiya manbai bo‘lib xizmat qilmoqda. Qishloq xo‘jaligi esa ishlab chiqarilgan mahsulotlarni ichki va tashqi bozorga yetkazishda transport xizmatlariga katta ehtiyoj bildiradi. Sanoat tarmog‘i esa ishlab chiqarilgan mahsulotlarni taqsimlash va logistika tizimini rivojlantirish orqali transport sektoriga sezilarli yuklama beradi. Natijada transport xizmatlari hajmi ushbu tarmoqlarning rivojlanish darajasi bilan chambarchas bog‘liq holda shakllanadi.

Iqtisodiy ko‘rsatkichlar o‘rtasidagi bunday ko‘p qirrali va murakkab o‘zaro bog‘liqliklarni aniqlashda oddiy korrelyatsion tahlil yoki chiziqli regressiya har doim ham to‘liq va aniq natija bera olmaydi, chunki bunday ma’lumotlarda ko‘pincha multikollinearlik muammosi mavjud bo‘ladi. Aynan shunday vaziyatda Bosh komponentalar usuli (Principal Components Analysis – PCA) samarali vosita sifatida qo‘llaniladi. Ushbu usul bir nechta yuqori darajada o‘zaro bog‘langan omillarni kam sonli mustaqil komponentalarga ajratish orqali tahlil qilish imkonini beradi. Bu nafaqat statistik modelning barqarorligini oshiradi, balki iqtisodiy talqin qilishni ham yengillashtiradi.

Transport tarmog‘i iqtisodiyotning barcha real sektorlarida ishlab chiqarish, ta’minot va iste’mol jarayonlarini birlashtiruvchi strategik tizim bo‘lib, uning rivojlanish darajasi mamlakatning iqtisodiy o‘sish sur’atlariga bevosita ta’sir ko‘rsatadi. Nazariy jihatdan transport sektori ishlab chiqarishning uchinchi muhim omili sifatida ko‘riladi, chunki u mehnat va kapital resurslarining hududlar bo‘ylab taqsimlanishini ta’minlaydi.

Ko‘plab ilmiy izlanishlarda transport tarmog‘ining qurilish, qishloq xo‘jaligi va sanoat bilan o‘zaro bog‘liqligi ta’kidlangan. Masalan, J. Rodrigue va boshqalar fikricha, infratuzilma qurilishi nafaqat transport tizimini kengaytiradi, balki iqtisodiy faoliyatning boshqa tarmoqlarida ham investitsion faollikni oshiradi. Xalqaro tajriba shuni ko‘rsatadiki, qishloq xo‘jaligi mahsulotlarini bozorga yetkazib berishda logistika tarmoqlari rivojlanish darajasi eksport hajmi va narx barqarorligiga bevosita ta’sir qiladi.

Sanoat tarmog‘i esa transport tizimining asosiy yuk tashuvchilari sifatida maydonga chiqadi. UNIDO hisobotiga ko‘ra, ishlab chiqarish hajmining o‘sishi bilan yuk aylanmasi hajmi o‘rtasida chiziqli va ba’zi hollarda eksponensial bog‘liqlik kuzatiladi. Shu sababli, sanoat ishlab chiqarishidagi o‘sish transport infratuzilmasiga bo‘lgan talabni sezilarli darajada oshiradi.

O‘zbekiston misolida transport tarmog‘i va boshqa real sektorlar o‘rtasidagi o‘zaro ta’sir masalalari bir qator tadqiqotlarda yoritilgan. Xususan, A. Karimov va boshqalar qurilish ishlari hajmi bilan avtomobil transporti yuk aylanmasi o‘rtasida kuchli korrelyatsiya mavjudligini aniqlagan. Shuningdek, M. Xolmatov qishloq xo‘jaligi mahsulotlarini tashish xarajatlari va transport xizmatlari samaradorligi o‘rtasidagi bog‘liqlikni statistik tahlil qilgan.

Metodologik jihatdan, bunday tarmoqlararo bog‘liqliklarni o‘rganishda Bosh komponentalar usuli keng qo‘llaniladi. Bunga sabab Bosh komponentalar usuli yordamida bir nechta yuqori korrelyatsiyaga ega o‘zgaruvchilarni oz sonli, bir-biridan mustaqil komponentalarga ajratish orqali multikollinearlik muammosini bartaraf etadi. Iqtisodiyotda PCA odatda indekslar yaratishda, sektorlararo rivojlanish tendensiyalarini aniqlashda va makroiqtisodiy prognozlashda samarali vosita sifatida qo‘llanadi.

Transport sektori bo‘yicha PCA yondashuvi bir qator xalqaro tadqiqotlarda ham uchraydi. Masalan, G. Santos va boshqalar transport tarmog‘i zichligi, iqtisodiy o‘sish va atrof-muhit yuklamasi o‘rtasidagi murakkab bog‘liqlikni PCA orqali modellashtirgan.

Mazkur tadqiqotlarning umumiy xulosasi shundan iboratki, transport tarmog‘i va boshqa real sektorlar o‘rtasidagi kuchli o‘zaro bog‘liqlik iqtisodiy rivojlanishning asosiy drayveri hisoblanadi. Shu bois, tarmoqlararo integratsiya jarayonlarini modellashtirish va monitoring qilish strategik ahamiyatga ega bo‘lib, bunday tahlillarda PCA usuli amaliy jihatdan samarali natija beradi.

Bosh komponentalar usuli bir nechta yuqori darajada o‘zaro bog‘langan o‘zgaruvchilarni yangi, mustaqil bo‘lgan komponentalarga ajratish imkonini beradi.

Bosh komponentalar usulini qo‘llash uchun quyidagi amallar ketma ketligi bajariladi, Dastlab malumotlar tarmoqlar va yillar kesimida olinadi agar bu malumotlar turli o‘lchov birliklarida bo‘lsa

$$Z = \frac{y-\bar{y}}{\sigma_y}, \quad (1)$$

(1) formula yordamida standartlashtiriladi, tanlangan ko‘rsatkichlarning o‘zaro bog‘liqligini aniqlash maqsadida korrelatsiya matrissasi shakllantiriladi korrelyatsiya matritsasi asosida bosh komponentlarning xos qiymatlari va ularga mos xos vektorlari hisoblanadi bu qiymatlar hisoblangandan so‘ng asosiy komponentalarni tanlash uchun Kaiser mezoni ($\lambda>1$) va Scree plot mezonidan foydalaniladi shundan so‘ng har bir komponent tarkibidagi ko‘rsatkichlarning faktor yuklamalari tahlil qilinib, komponentga iqtisodiy mazmun beriladi va zaruratga qarab tanlangan bosh komponentlar asosida umumlashtirilgan ko‘rsatkich yoki integral indeks shakllantiriladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Button K. Transport Economics. 3rd ed. Cheltenham: Edward Elgar, 2010.
2. Jolliffe I. Principal Component Analysis. 2nd ed. New York: Springer, 2002. – 487 p.
3. Karimov A., Islomov B., Yusupov S. “Transport tarmog‘i va qurilish sektori o‘zaro bog‘liqligi: Surxondaryo viloyati misolida”. O‘zbekiston Iqtisodiy Tadqiqotlar Jurnali, №3, 2022, pp. 45–56.
4. Chen X., Li Q. “Measuring Transport Efficiency Across Chinese Provinces Using PCA and Regression Analysis”. Journal of Transport Geography, Vol. 68, 2018, pp. 45–54.

5. Xolmatov M. “Qishloq xo‘jaligi mahsulotlarini tashish xarajatlari va transport xizmatlari samaradorligi”. Qishloq xo‘jaligi iqtisodiyoti va innovatsiyalar, №2, 2021, pp. 31–38

6. World Bank. Agricultural Logistics in Developing Countries: Challenges and Solutions. Washington, DC: World Bank Group, 2017. – 102 p. 8. Hudoyberganov B. Transport infratuzilmasining iqtisodiy samaradorligi. Iqtisodiyot va Innovatsion Texnologiyalar. 2020. № 6(4). P. 45–52.

Собитова Р.С. Саноат маҳсулотлари ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштиришнинг назарий асосларини такомиллаштириш…… 140
Собитова Р.С. Саноат кластерида мувофиқлаштириш механизмларининг ривожланиш даражаси……... 149
Тиркашев У.М. Иқтисодий ўсишни таъминлаш ва аҳоли даромадларини ошириш…… 154
Tojiyeva M.V. Hududlarda inson resurslaridan samarali foydalanish……. 158
Тўхтамуродов Д.Н. Эркин иқтисодий зоналар фаолиятини ташкил этиш ва бошқаришга таъсир кўрсатувчи омилларнинг ўзаро боғлиқлиги…….. 161
Umarova G.T. Aholi bandligining mintaqaviy xususiyatlari va tarmoq tarkibi tahlili……. 164
Utepbergenov A.A. Mintaqa iqtisodiy salohiyatidan samarali foydalanishda qishloq xo‘jaligi mahsulotlariga bo‘lgan talab va sug‘urta xizmatlarining roli…… 167
Xalimjanov D.E., Po‘latqulova I.Sh. Oziq-ovqat xavsizligini ta’minlashda mintaqa iqtisodiy salohiyatidan samarali foydalanish…….. 169
Xalimjanov D.E., Yoqubjonova N.U. Klasterlar – mintaqaning ijtimoiy-iqtisodiy asosi sifatida…….. 174
Xayitmuradov A.G‘. O‘zbekistonning barqaror rivojlanish modeliga o‘tish muammolarini hal qilishning asosiy konseptual yondashuvlari…….. 177
Xo‘jamqulov B.T. Surxondaryo viloyatida qishloq xo‘jaligini rivojlantirishning nazariy asoslari…… 181
Xudayberganov D.T., Farxodova Sh.D. Mintaqada savdo salohiyatini oshirish masalalari…… 184
Yuldashev F.T. Korxonalarda ishlab chiqarishning asosiy yo‘nalishlari…….. 186
Зарипов Х.З. Инсон капитали ҳақидаги илмий фикрнинг назарий асослари ва ривожланиши…….. 188
Зарипова М.Ж. Юқори малакали кадрлар тайёрлаш механизми иқтисодий барқарорликини таъминлаш омили сифатида …….. 192
Зарекеев А.А. Перспективы повышения эффективности производства на виноградниках в эффективном использовании экономической мощности региона……. 194

2-SHO‘BA: MINTAQA IJTIMOIY-IQTISODIY RIVOJLANISHINI PROGNOZLASHTIRISH MASALALARI.

Xatamov O.Q., Ibragimov Q.T. Uy-joy qurilish korxonalarining uchun uzoq muddatli majburiyatlarning mahsulot tannarxiga nisbati tahlili..... 197
Абдуғаниев О.А. Минтақаларда қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари ҳосилдорлигини полином моделлари бўйича адаптив баҳолаш ва кўп вариантли прогнозлаш……..... 198
Abduxoliqova M., Rashidova N., Botirov Sh. Menejment va boshqaruv……. 203

Axmedov A.B. Increase the investment attractiveness of the region based on the development of investment marketing…… 206
Ахмедов З.С. Транспорт-логистика марказларини рақамлаштиришнинг иқтисодий аҳамияти…….. 210
Badalbaev F.S. Modern manager-competitive manager…… 213
Бобомуратов И.И. Паррандачиликда статистик кўрсаткичлар тизимини шакллантириш хусусиятлари…… 218
Boymirzayev F.R. Dirixle masalasini Puasson tenglamasi uchun umumlashtirish…… 221
Hojiqulova F.D. Surxondaryo viloyati aholi jon boshining asosiy kapitaliga o‘zlashtirilgan investitsiyalar hajmini ARIMA modeli yordamida prognozlashtirish……..... 224
Ibragimov Q.T., Sheraliyeva N.A., Ergashova I.G‘. Surxondaryo viloyatidagi uy-joy qurilish korxonalarining rentabellik darajasi bo‘yicha tahlil…….. 231
Jumayev R.Ch. Qishloq xo‘jaligida suv resurslarini ekonometrik modellashtirishda rivojlangan xorijiy mamlakatlar tajribas……..... 233
Yuldashev G.T. Oziq-ovqat sanoati korxonalari mahsulotlari raqobatbardoshligini boshqarishning mohiyati va xususiyatlari …… 235
Kalimullina N.V. Qurilish sohasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik faoliyatini to‘rli graf usullari yordamida baholash..... 239
Kamoldinov M.B. “Iqtisodchilar uchun matematika” fanini o‘qitishda tor tebranish tenglamasi uchun ocal va nolokal hamda koshi masalaning umumlashgan yechimini Sobolev fazosida zamonaviy metodlar yordamidagi yechimlarini mavjud va yagonaligi haqida……... 244
Куйчиев О.Р., Маматкулов Л.О. Влияние цифровых технологий на производительность труда и экономический рост……..…… 247
Mamatkulov T.D. Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishda hududiy mehnat resurslaridan samarali foydalanish yo‘llari……... 250
D
O‘zbekiston Respublikasida qishloq mehnat bozorini boshqarishning asosiy ko‘rsatkichlarini o‘zgarishi…….. 253
Матёқубова Д.О. Бизнес тузилмаларини диверсификация қилиш моделлари ва усуллари…….. 256
Матёқубова Д.О. Иқтисодиётларни жадал интеллектуаллаштириш шароитида маҳаллий бизнес тузилмаларининг инновацион ривожланиш динамикаси…….. 260
Kasimov A.A. Sanoat tarmog‘i iqtisodiy samaradorligini oshirish bo‘yicha xorijiy tajribalar va ulardan O‘zbekiston sharoitida foydalanish yo‘llari ……. 263
Opayev B.A. Hududda kichik biznes rivojlanish tendensiyasining iqtisodiy-statistik tahlili va mintaqaning iqtisodiy salohiyatidan samarali foydalanish yo‘llari…….. 273
Qulboshev M.P. Impact of artificial intelligence on economy 277

Shakarova D.R. Temir yo‘l transportida blokcheyn texnologiyalaridan foydalanish ……... 281
Tashbayev B.U., Boborajabova N.O. Biznes yuritishda siyosiy va huquqiy omillar……..... 283
Tashbayev B.U., Aliboyev A.D. Biznesda mahsulot tannarxi va uni kamaytirish…… 286
Тошалиева С.Т. Ҳудуд кичик тадбиркорлик фаолияти ривожланишини баҳолашда динамик эконометрик моделлардан фойдаланишнинг аҳамияти……. 288
Turayev B.E. Qurilish ishlab chiqarish hajmiga investitsiyalar ta’sirini ekonometrik baholash…….. 295
Utepbergenov A.O. Mintaqaning iqtisodiy salohiyatidan samarali foydalangan holda temir yo‘l sanoatida xizmat ko‘rsatishga asoslangan biznes modellar…… 299
Xojanazarov N.R. Mintaqtada iqtisodiy o‘sishni oshirishda raqamli iqtisodiyotning ahamiyati va zaruriyati……. 302
Xolmurodov O.V. Surxondaryo viloyati iqtisodiyotiga jalb etilgan investitsiyalar hajmini prognozlash…….. 304
Xolov A.X., Ummatqulov T.U. Mintaqaviy iqtisodyotni rivojlantirish modellari……... 308
Shoyimov A.S. To‘qimachilik sanoatirivojlanish darajasini integral baholash usullari…….. 315
Aymatov S.T. Transport tarmog‘ining hududiy iqtisodiy rivojlanishga ta’sirini ekonometrik modellashtirish…….. 320

3-SHO‘BA: MINTAQADA TURIZMNI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI.

Эргашев Р.Х., Узоқов Ж.Н. Зиёрат туризмини ривожлантиришда туристик кластерлаш усулидан фойдаланиш йўллари…… 323
Эргашев Р.Х., Узоқов Ж.Н. Минтақанинг иқтисодий ва ижтимоий самарадорлигини оширишда зиёрат туризм тармоғининг аҳамияти……. 327
A’zamov S.A. O‘zbekistonning turizm salohiyati..... 332
Aliyarov O.A. Surxondaryo viloyati turizm salohiyatini oshirish yo‘llari…….. 335
Amaniyazova R.B. Mintaqada turizmni rivojlantirish imkoniyatlari…….. 338
Axrorova N.U. Talabalar turizmining sayohat va turizmning boshqa turlari bilan integratsiyalashuv jarayonlari…….. 342
Eshbekov M. O‘zbekistonda agroturizmni rivojlantirishning o‘ziga xos xususiyatlari…….. 344
Jumaniyazova R.Q. Turizm infratuzilmasining shakllanishida innovatsiyalarni ahamiyati…….. 349
Kadirov O‘.B. Mintaqaviy turizmni rivojlantirishning o‘ziga xos jihatlari……. 352
Kobilova Z.B. Theoretical issues of the assessment of touristic and recreational potential in our country…… 354

Matniyozov D.M. Turizm infratuzilmasini rivojlantirishning obyektiv zarurligi va ahamiyati..... 358
Nazarov X.A. Mintaqaviy turizmni rivojlanitirishda geoaxborot texnologiyalarning ahamiyati…….. 361
Панжиева Н.Н. Стратегии улучшения региональных рынков туристических услуг…….. 365
Пулатова С.Ю. Государственное регулирование в развитии сферы культурного туризма……..... 367
Пулатова С.Ю. Мировой опыт государственного регулирования культурного туризма…….. 369
Ражабов Ў.Д. Ўзбекистонда маҳаллий ва халқаро диний туризмни ривожлантириш истиқболлари……. 371
Umarov Dj.S., Zurobov J.A. Turizmni rivojlantirish amaliyoti va amaldagi tamoyillar……. 374
Zaripboyeva U. Xorazm viloyatining turizm salohiyati va uni rivojlantirish istiqbollari……. 376
Xamzayeva D.S. O‘zbekistonda ekoturizmning hozirgi holati va rivojlanish istiqbollari……. 380

4-SHO‘BA: MINTAQADA MOLIYAVIY BARQARORLIKNI TA’MINLASH VA PUL-KREDIT TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH YO‘LLARI.

Бобакулов Т.И. Ўзбекистон республикасида пул-кредит сиёсатини такомиллаштиришнинг долзарб муаммолари…….. 386
Худойқулов С.К. Ҳудудларнинг солиқ салоҳиятини аниқлаш методологияси…… 392
Саттаров О.Б. Тижорат банклари рейтингига таъсир этувчи омилларнинг амалий таҳлили…….. 399
Тошматов Ш.А. Солиқ функциялари ва улардан иқтисодиётни тартибга солишда фойдаланиш масалалари..... 403
Absamatov A.E. Mamlakatimiz tijorat banklari faoliyatida islomiy bank xizmatlairini joriy etish masalalari…… 409
Absamatov A.E. Tijorat banklarida islomiy moliyalashtirish xizmatlarning xususiyatlari…….. 412
Agzamov A.T., Nurmatov N.J. Jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig‘ini hisoblash va undirish tartibini yanada takomillashtirish yo‘llari…… 415
Aliyarov O.A., Amonov M.O. O‘zbekiston Respublikasining pul-kredit siyosati, tijorat banklarining maqsadi va vazifalari…….. 423
Aralova G.B. Zamonaviy sharoitda O‘zbekiston sug‘urta bozorini rivojlantirish masalalari…….. 427
Ashurov J.E. Tizimli ahamiyatga molik banklar faoliyatiga nazariy qarashlar……..... 429
Avazov E.X. Yashirin iqtisodiyot: mazmuni, mohiyati va bartaraf etish yo‘llari…….. 431